

'De samenhang tussen de klacht, de beleving van de ouders en het algemeen ervaren van adolescenten in behandeling bij een polikliniek voor kinder- en jeugdpsychiatrie' door Jan Nauta, klinisch psycholoog en psychotherapeut.

Onder deze titel gaf Jan in deze druk bezochte workshop een introductie op het werken met adolescenten vanuit het psychodynamisch denken én de waarderingstheorie. Jan liet zien hoe de psychodynamische visie op de kindertijd en de adolescentie zichtbaar en tastbaar gemaakt kan worden in het zelfonderzoek vanuit de grondmotieven, het zelfbeeld en het meerstemmige zelf.

Voor de theoretische inleiding op het psychodynamisch denken baseerde hij zich op het boek 'het voorjaars ontwaken' (als metafoor voor de adolescentie) van N. Vliegen en P. Meurs.

Hij typeerde de kindertijd en de adolescentie aan de hand van de ontwikkeling van het interne stemmenrepertoire dat in de kindertijd wordt ontleend aan de ouders en in de adolescentie getoetst en gevalideerd wordt in de werkelijkheid. Een toetsing waarbij de peergroep een belangrijke rol speelt. Het misverstand tussen het kind en de ouders is dat het kind ervan uitgaat dat de ouders zijn interne stemmenrepertoire kennen. Terwijl 'To an adult the inner workings of a child's mind may be one of the great mysteries of the universe, but children consider themselves to be an open book' (Rosenberg geciteerd in Self-Narratives p. 213).

De adolescent heeft de ontwikkelingstaak om te komen tot een toenemende differentiatie tussen het eigen stemmenrepertoire en dat van de ouders. Waarbij hij/zij het stemmenrepertoire van de ouders en/of van vader en moeder afzonderlijk niet verlaat maar zich toe-eigent in het persoonlijk repertoire.

Hoe komt deze ontwikkeling nu tot uiting in de grondmotieven? Jonge kinderen houden Z en A nog niet uit elkaar, Z kan nog niet los gevoeld worden van A. Met andere woorden de correlatie tussen Z en A is hoog. De adolescent, die midden in de strijd zit tussen hoe iets is en hoe hij het wil hebben, heeft nu de taak de Z en A ervaringen met elkaar te verbinden en in evenwicht te brengen. Er is sprake van: een kloof tussen de ideale Z en de feitelijke Z, een kloof tussen de ideale A en de feitelijke A, toenemende differentiatie tussen Zelf en Ander en er zijn in het leven van de adolescent nieuwe impulsen zowel aan de Z als de A kant.

Wat kunnen ouders doen om dit 'voorjaarsontwaken' te faciliteren? Idealiter bieden ouders een faciliterend opvoedingsmilieu waarin ze soms meebewegen en soms weerstand bieden. Dat niet alleen de adolescent een ontwikkelings taak heeft maar ook de ouders blijkt uit het inzicht dat de ouders de narcistische verlangens die zij in hun kind geprojecteerd hebben moeten opgeven. Het risico dat ouders en kind blijven hangen in strijd, breuk en afwijzing zal de adolescent belemmeren in zijn ontwaken en de confrontatie van de ouders met de eigen huwelijksrelatie en de persoonlijke vormgeving aanscherpen. De adolescentie wordt in het boek benoemd als dynamietstaaf onder het eigen *midlife* 'Psychotherapie met adolescenten is als het containen van een lentestorm' (Sucaet in Het Voorjaarsontwaken, p. 23).

Een theoretische inleiding waarin ik als luisteraar niet alleen mijn eigen adolescentie aan me voorbij zag trekken, maar ook mijn rol als ouder. Genoeg gefaciliteerd, de narcistische verlangens te boven, de midlife ondermijnd door dynamiet of was het dynamiserend?

In het tweede deel van de workshop maakte Jan de overstap van de theoretische inleiding naar de volgende opdrachten:

TOEN: Maak een waardegebied waarin je beschrijft hoe je als puber je ouders gezamenlijk of vader en moeder afzonderlijk waardeerde. Welke betekenis hadden zij toen voor jou?

NU: Maak een waardegebied waarin je beschrijft hoe je nu als volwassene je ouders gezamenlijk of vader of moeder afzonderlijk waardeert. Welke betekenis hebben ze nu voor jou? Daarbij kan het om de realiteit gaan als ze nog leven of om je herinnering als zij beiden of een van hen is gestorven.

Ieder waardegebied verbinden met 4Z, 4A, 4P en 4N gevoelens en de indices berekenen.

Voor het merendeel van de aanwezigen waren de waarderingen in het NU positiever en sterker in de A dan TOEN!

In het derde deel van de workshop presenteerde Jan twee casussen van cliënten die hij bij hem in therapie zijn geweest. De ervaring leert hem dat een zelfonderzoek bij adolescenten in etappes gaat van 1,5 uur per keer zodat het verhaal geleidelijk aan kan komen. De waardegebieden die hij liet zien betroffen de klacht, de beleving van de ouder (s) door de cliënt en het AE. Jan liet zien hoe in de hoog correlerende waardegebieden met het AE de thematiek van de adolescent én van de relatie tussen moeder en client, duidelijk naar voren kwamen.

Bijzonder dat hij niet twee casussen meegenomen had die in een succes story waren geëindigd maar in een afhaken uit de therapie. Genoeg input voor de onderlinge uitwisseling en discussie en zeker zo leerzaam!

Een inspirerende workshop in de professionalisering van mijzelf als ex puber, ouder en arbeidspsycholoog. Want nemen we niet allemaal het kind en de adolescent in ons, mee naar het werk?

Karien Boosten

22 mei 2011